

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

ACELE VE SÜRELİDİR
7/15944
GK 23

Sayı: B.02.1.HZN.0.13.05.02-610/
Konu: Soru Önergesi

07.12.10 56038

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 05.10.2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-25222 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, Kütahya Milletvekili Sayın Alim IŞIK tarafından tevcih edilen 7/15944 sayılı soru önergesine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Ali BABACAN
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

EKLER:

1- Yazı (6 Sayfa)

DAĞITIM:

Bilgi: Başbakanlığa

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SN. ALİM İŞİK'IN
DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI SAYIN ALİ BABACAN'A
TEVCİH ETTİĞİ 7/15944 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİ İLE İLGİLİ OLARAK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TARAFINDAN HAZIRLANAN CEVAP METNİ

SORU 1: Ülkemizde son üç yılda gerçekleşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) değerleri nasıldır?

CEVAP 1:

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

	Milyon TL (Cari fiyatlarla)	Milyon TL (Sabit fiyatlarla)	Yıllık Yüzde Değişim
2007	843,178	101,255	4.7
2008	950,534	101,922	0.7
2009	953,974	97,144	-4.7

Kaynak: TÜİK

SORU 2: Kişi başına düşen GSYİH değerlerinin azalmasında ekonomik krizin etkisi ne düzeyde olmuştur?

CEVAP 2:

Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

	TL	SGP'ye Göre, \$
2007	12.002	13.685
2008	13.373	14.631
2009	13.250	14.449

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tabloda 2007-2009 döneminde TL ve Satın Alma Gücü Paritesine göre Dolar bazında cari fiyatlarla hesaplanmış kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla değerleri yer almaktadır. Kişi başına düşen milli gelir 2002-2007 döneminde artış eğilimini sürdürmüş ve 2008 yılında TL ve SGP'ye göre Dolar bazında artarak sırasıyla 13.373 ve 14.631 olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise 13.250 TL, SGP'ye göre 14.449 Dolar olarak gerçekleşmiştir.

SORU 3: Son üç yılda toplam borç stokunun ve kişi başına düşen toplam borçların değişimi nasıldır?

CEVAP 3: Toplam kamu brüt borç stoku 2007 yılında 355,5 milyar TL, 2008 yılında 408,2 milyar TL ve 2009 yılında 465,6 milyar TL, toplam kamu net borç stoku ise 2007 yılında 248,4

milyar TL, 2008 yılında 268,0 milyar TL ve 2009 yılında 309,8 milyar TL olmuştur. Toplam kamu brüt borç stokunun GSYH'ya oranı 2007 yılında yüzde 42,2, 2008 yılında yüzde 42,9 ve 2009 yılında yüzde 48,8 olarak; toplam kamu net borç stokunun hasılaya oranı ise 2007 yılında yüzde 29,5, 2008 yılında yüzde 28,2 ve 2009 yılında yüzde 32,5 olarak gerçekleşmiştir.

Toplam Kamu Brüt ve Net Borç Stoku

	Brüt (Milyar TL)	% GSYH	Net (Milyar TL)	% GSYH
2007	355,5	42,2	248,4	29,5
2008	408,2	42,9	268,0	28,2
2009	465,6	48,8	309,8	32,5
2010-II	479,6	-	312,9	-

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

2010 yılının ikinci çeyreği itibarıyla, toplam kamu brüt borç stoku 479,6 milyar TL, toplam kamu net borç stoku ise 312,9 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Kişi başına borç istatistiği bulunmamaktadır.

SORU 4: Aynı dönemde vatandaşlarımızın kamu ve özel bankalara olan kişisel borçlarındaki artış nasıl olmuştur? Kamu ve özel sektör borç stoklarına özel borçlar da eklendiğinde kişi başına düşen borç miktarları ne kadardır?

CEVAP 4:

Tüketici Kredisi ve Kredi Kartı Toplamı (milyon TL)

	Kamu	Özel	Toplam	Yıllık Yüzde Değişim		
2006	14.187	54.799	68.986			
2007	20.463	73.868	94.331	44,2	34,8	36,7
2008	27.210	89.428	116.638	33,0	21,1	23,6
2009	34.221	95.677	129.898	25,8	7,0	11,4
2010-*	45.432	114.905	160.337	32,8	20,1	23,4

Kaynak: BDDK

*15 Ekim itibarıyla

SORU 5: 2009 yılında bir önceki yıla göre ekonominin 125 milyar dolar kayba uğradığı, işsiz sayısının 1,1 milyon kişi arttığı, sanayide %7,2, ticarete %10,4, inşaat sektöründe de %16,3 oranında gerileme yaşandığı iddialarını nasıl değerlendirebilirsiniz?

CEVAP 5: Türkiye küresel ekonomiye entegre olan tüm ülkeler gibi krizden etkilenmekle birlikte, pek çok ülkeden daha önce kademeli bir toparlanma sürecine girmiştir. Türkiye ekonomisinin küresel belirsizliklerin hissedilmeye devam edildiği 2009 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 6 oranında güçlü bir büyüme kaydetmesi sonucunda, 2009 yılının bütününde GSYH'daki daralma yüzde 4,7 seviyesinde kalmıştır. Ekonomideki büyüme eğilimi 2010 yılı ilk yarısında da güçlenerek devam etmiştir. 2010 yılı birinci çeyreğinde yüzde 11,7, ikinci çeyreğinde ise yüzde 10,3 oranında büyüyen Türkiye ekonomisi, böylelikle 2010 yılı ilk yarısında yüzde 11,0 oranında büyüyerek küresel krizden çıkış sürecinde dünyada en hızlı toparlanan ekonomilerden birisi olmuştur. 2010 yılı ikinci çeyreğinde Türkiye, Çin ile aynı oranda büyüme kaydederek G20 ülkeleri arasında en hızlı büyüyen ülke olmuştur. Son döneme ilişkin ekonomik göstergeler ekonomideki büyüme sürecinin üçüncü çeyrekte de devam ettiğine işaret etmektedir.

Küresel finans krizinin etkisiyle 2009 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,0 oranında daralan imalat sanayi iç ve dış talep koşullarının iyileşmesiyle, 2010 yılı ilk yarısında yüzde 18,0'lik büyüme kaydetmiştir. Diğer taraftan, 2008 yılı Ekim ayından sonra dış talebin daralmasına paralel olarak ihracatın gerilemesi sonucunda 2009 yılında ticaret yüzde 10,2 oranında gerilemiş, ancak 2009 yılı Ekim ayından itibaren dünya ticaretindeki toparlanmaya paralel olarak artış eğilimine girmiştir.

2008-2009 döneminde yüzde 16,1 oranında daralan inşaat sektörü ise 2010 yılı ilk çeyreği ile beraber yeniden pozitif büyümeye geçmiş, 2010 yılı ilk yarısında ise yüksek bir büyüme performansı sergilemiştir. Ticaret ve ulaştırma sektörlerinin ilk yarıda gözlenen güçlü performansı, inşaat sektörü ile birlikte hizmetler sektörü üretiminin yüzde 14,6 oranında artmasını sağlamıştır.

Küresel finans krizinin etkisiyle meydana gelen ekonomik daralma nedeniyle işsizlik tüm dünyada artış trendine girmiştir. Ülkemizde de işsizlik oranları artmış, ancak bu artış ABD, İspanya, İrlanda gibi ülkelerle kıyasladığımızda nispeten sınırlı kalmıştır. Küresel kriz ile birlikte ülkemizdeki işsizlik artışının bir nedeni de üretimdeki daralmanın yanı sıra, özellikle kriz dönemlerinde görülen işgücü arz artışının trendin üzerinde seyretmesidir. İşsizlik oranı 2009 yılı Şubat ayında en üst seviyesine ulaşmış, takip eden aylarda, zaman zaman mevsimsel etkilerle yükselmekle beraber, gerileme eğilimine girmiş ve 2009 yılında işsizlik oranı yüzde 14,0 olarak gerçekleşmiştir. Benzer şekilde istihdam edilen kişi sayısı da 2009 yılında beklentilerin üzerinde gerçekleşerek 21,3 milyon kişi olmuştur. Böylelikle istihdam edilen kişi sayısı 2009 yılında bir önceki yıla kıyasla düşmemiş, işsiz sayısı ise 860 bin kişi artış göstermiştir. Bununla birlikte iktisadi faaliyetin istikrarlı bir toparlanma eğilimine girmesi, işgücü piyasasına da olumlu biçimde yansımaktadır. Nitekim açıklanan işgücü verilere göre 2010 yılı Haziran ayında işsizlik oranı geçen yılın aynı dönemine göre 2,2 puan

gerileyerek yüzde 10,6 olarak gerçekleşmiştir. Önümüzdeki dönemde de bu eğilimin ekonomik toparlanmaya paralel olarak devam etmesi beklenmektedir.

Kamu maliyesinde son yıllarda uygulanan disiplinli politikalar sayesinde yaratılan politika esnekliği ve mali alan küresel krizin olumsuz etkilerini azaltacak ve ekonomik aktivitedeki yavaşlamayı asgari düzeye indirgeyecek maliye politikası tedbirlerinin alınmasını sağlamıştır. Bu kapsamda, aralarında Varlık Barışı yasasının çıkartılması, yeni teşvik yasası ve istihdam maliyetlerini düşürücü önlemlerin yürürlüğe konulması, KOBİ'lere kredi imkanlarının artırılması, belirli sektörlerde geçici KDV ve ÖTV indirimi uygulanması, kısa çalışma ödeneğinin miktarının ve ödenekten yararlanma süresinin artırılması, KOBİ'lerin finansman imkanlarına daha kolay erişebilmesi amacıyla Kredi Garanti Fonu'na ek kaynak aktarılması ve ödenemeyen kredi kartı borçlarının uygun koşullarda yeniden yapılandırılmasının bulunduğu bir çok tedbir alınmıştır.

10 Ekim 2010 tarihinde Orta Vadeli Program (OVP)'nin açıklanması, IMF'nin 2010 yılı Ekim ayında açıkladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporunda Türkiye'nin 2010 yılı büyümesinin yukarı yönlü revize edilmesi ve bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından ülke kredi notumuzun görünümünün durağandan pozitifte çevrilmesi gibi gelişmeler ülkemize ilişkin güvenin tesisine ve beklentilerin olumlu yönde gelişmesine önemli katkı sağlamıştır. Avrupa ekonomilerinde yaşanan sorunlara bağlı olarak küresel görünüme ilişkin bazı belirsizlikler bulunmakla birlikte uygulamakta olduğumuz politikalar sayesinde gerçekleşen ekonomik toparlanmaya paralel olarak ekonomimizin olumlu performansını önümüzdeki dönemde de sürdüreceğini öngörmekteyiz.

SORU 6: Hükümetinizce ekonomik krizin etkilerinin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik ne tür tedbirler alınmıştır?

SORU 7: Reel sektörün, küçük esnafın ve çiftçilerin giderek artan sorunlarının çözümüne yönelik hangi tedbirler alınmış ya da alınmaktadır?

CEVAP 6-7: Küresel krizin olumsuz etkilerini hafifletmek amacıyla pek çok tedbir uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda, yurtiçi talebi canlandırmak amacıyla belirli sektörlerde geçici KDV ve ÖTV indirimleri yapılmış; kısa çalışma ödeneğinin miktarı ve ödenekten yararlanma süresi artırılmış; Varlık Barışı Yasası çıkarılmış; bölgesel ve sektörel teşvikleri içeren yeni bir teşvik sistemi oluşturulmuş; istihdam maliyetlerini düşürücü önlemler yürürlüğe konulmuş; yeni bir istihdam paketi hazırlanmış; KOSGEB kanununda yapılan değişikliklerle hizmet ve ticaret sektöründeki KOBİ'lere de KOSGEB kredilerinden yararlanma imkanı getirilmiş; tarım ürünleri lisanslı depoculuk kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan

kazançlara gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti getirilmiş; KOBİ'lere sıfır ve düşük faizli kredi desteği verilmiş; hizmet ve ticaret sektöründeki KOBİ'lerin de KOSGEB kredilerinden yararlanma imkanı getirilmiş; KOBİ birleşmelerini teşvik etmek amacıyla birleşen KOBİ'lere kurumlar vergisi indirim imkanı getiren yasal düzenleme hayata geçirilmiş; ihracatçılara kullandırılan kredilerin faizleri düşürülmüş ve kullanım limitleri artırılmış; döviz cinsi ve dövize endeksli kredi kullanımına ilişkin esaslarda yapılan değişikliklerle tüketicilerin ve firmaların döviz cinsi ve dövize endeksli kredi kullanımları yeniden düzenlenmiş; ödenemeyen kredi kartı borçları uygun koşullarda yeniden yapılandırılmış; Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından kullandırılan düşük faizli kredilerin vadeleri uzatılmış; KOBİ'lerin finansman imkanlarına daha kolay erişebilmesi amacıyla Kredi Garanti Fonu'na ek kaynak aktararak söz konusu fona işlerlik kazandırılmış; vergi ve SGK prim borcu bulunan esnaf ve sanatkarların da borçları mahsup edilmek üzere KOSGEB kredilerinden yararlanmaları sağlanmıştır.

SORU 8: 2010 yılında ekonomik krizin etkilerinin azaltılması amacıyla nasıl bir program uygulanmaktadır?

CEVAP 8: Türkiye'de 2006 yılından bu yana stratejik amaçlar temelinde kamu politikalarını şekillendirmek ve kaynak tahsisini bu çerçevede yönlendirmek için 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu doğrultusunda orta vadeli programlar hazırlanmakta olup, söz konusu programlar üçer yıllık dönemler için temel politika uygulamalarını içeren birer yol haritası niteliği taşımaktadırlar. Bu kapsamda, 16 Eylül 2009 tarihinde açıklanan ve 2010-2012 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da söz konusu dönemde Türkiye ekonomisinin önceliklerine ve bu öncelikleri gerçekleştirmek için izlenecek, mali disiplinin tahsisi ve korunması, istihdamın artırılması, uluslararası piyasalarda rekabet gücü yüksek ürünler üreten sektörlerin ön plana çıkarılması, enflasyonun kontrol altında tutulması ve tasarruf açığının giderilmesi gibi politikalara yer verilmiştir. Söz konusu dönemde Orta Vadeli Program ile ekonomik politikalara ilişkin belirsizlik kısa sürede ortadan kaldırılmış, Türkiye maliye politikası açısından krizden çıkış stratejisini ilan eden ve ekonomik birimler için orta vadeli bir çerçeve sunan az sayıda ülke arasında yer almıştır. Öte yandan 10 Ekim 2010 tarihinde, 2011-2013 dönemine ilişkin Orta Vadeli Program açıklanmış ve izleyen dönemde gerçekleştirilecek politika uygulamalarına yer verilmiştir.

2011-2013 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'ın temel amacı, Türkiye'nin refah seviyesinin artırılması nihai hedefi doğrultusunda, büyümeye istikrar kazandırmak, istihdamı artırmak, kamu dengelerini iyileştirmek ve fiyat istikrarını sağlamak olarak belirlenmiştir.

Programa göre kriz sonrası dönemde güçlü, sürdürülebilir ve istihdam sağlayan büyümenin sağlanması için para, maliye ve gelirler politikaları koordinasyon içerisinde yürütülecektir.

Küresel kriz karşısında faiz indirimlerinin yanı sıra uygun likidite yönetimini uygulamış olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, krizin ekonomimize etkilerinin azalması ve ekonomide toparlanmaya ilişkin sinyallerin güçlenmesi üzerine pek çok ülkeden önce aldığı önlemlerden çıkış stratejisini, 14 Nisan 2010 tarihinde açıklamıştır. Bu durum belirsizliği azaltmış ve Türkiye'ye olan güveni artmıştır. Risk primi açısından Türkiye, kriz döneminde olduğu gibi kriz sonrası dönemde de diğer gelişmekte olan ülkelerden pozitif yönde ayrı mı tır. Nitekim gelişmekte olan ülkelerdeki risk primini gösteren EMBI+ değerlerine göre 29 Ekim 2010 tarihi itibarıyla Türkiye'nin risk primi gelişmekte olan ülkeler ortalamasının 71 baz puan altında bulunmaktadır.